

Tomasz Wójtowicz

Bitwa o Tajwan, czyli jak mogłaby wyglądać chińska inwazja na „zbuntowaną prowincję”

Abstrakt

Niniejszy artykuł opisuje możliwy przebieg bitwy o Tajwan. W pracy przedstawiona została chińska polityka wobec Tajwanu, wnioski z gier wojennych przeprowadzonych przez Pentagon, Chińską Armię Ludowo-Wyzwoleńczą (PLA) oraz cywilne think tanki, potencjał militarny obu stron oraz scenariusz bitwy. W czasie badań właściwych korzystano z opracowań i artykułów, jakie ukazały się na łamach: „Forbes”, „Business Insider”, „Taiwan News”, „Lowy Institute”, „War on the Rocks”, „NBC News”, „China Power”, „Military Times”, „Reuters”, „Daily Guardian”, raportów think tanków takich jak: The Center for Strategic and International Studies, The Atlantic Council oraz RAND, raportów Kongresu Stanów Zjednoczonych oraz raportów Military Balance. Szczególnie użytecznym źródłem wiedzy okazała się książka *The Chinese Invasion Threat: Taiwan's Defense and American Strategy in Asia*, którą napisał Ian Easton. Zdaniem autora niniejszego artykułu „siłowe rozwiązanie” kwestii tajwańskiej przez Pekin jest możliwe w przyszłości i świat zachodni powinien poważnie analizować jego możliwy przebieg. Świadczą o nim liczne wypowiedzi chińskich polityków, dążenie do zmiany obecnego globalnego układu sił, ciągły wzrost potęgi gospodarczej Państwa Środka, rozbudowa zdolności do projekcji siły PLA pod kątem inwazji na „zbuntowaną prowincję”, regularnie prowadzone gry wojenne oraz naruszenia tajwańskiej strefy identyfikacji powietrznej. Gdyby doszło do bitwy o Tajwan, z punktu widzenia Chińskiej Republiki Ludowej kluczowe będzie doprowadzenie do izolacji wyspy, szybkiego wyeliminowania za pomocą ataków raketowych i cyberataków obrony przeciwlotniczej i przeciwraketowej przeciwnika, sparaliżowanie systemu dowodzenia, zdobycie panowania w powietrzu, a następnie desant na plaże, z których prowadzone byłyby operacje w głąb lądu. Z punktu widzenia Sił Zbrojnych Republiki Tajwanu (ROC) natomiast najważniejsze będzie przetrwanie pierwszych dni zmasowanych ataków powietrznych i raketowych. Rozproszenie sił, a następnie atakowanie przeciwnika tam, gdzie jest on słaby –

strącanie wybranych samolotów i helikopterów, zatapianie okrętów na Cieśninie Tajwańskiej, przerywanie linii zaopatrzenia, a następnie zadawanie jak największych strat w czasie walk na lądzie.

Słowa kluczowe: Tajwan, Chiny, inwazja, siły zbrojne, desant

Wstęp

Światowa konfrontacja geopolityczna prowadzona między mocarstwami morskimi (Stanami Zjednoczonymi i ich sojusznikami w Europie i Azji) oraz rewizjonistycznymi mocarstwami lądowymi (Rosja, Chiny) doprowadziła do powstania dwóch aktywnych uskoków geostrategicznych – zachodniego i wschodniego. Zachodni obejmuje pas ziem od Finlandii, przez państwa bałtyckie, Polskę, Ukrainę, Kaukaz, Bliski Wschód po Somalię. Wschodni rozciąga się od granic między USA a Rosją na północy do Oceanu Indyjskiego na południu. Na obszarach tych w najbliższym czasie może dochodzić do konfliktów, w których strony dążyć będą do utrzymania bądź zmiany globalnego układu sił, powiększenia własnego terytorium metodami dominacji, aneksji i okupacji, czy zwiększenia stref wpływu¹. Wybuch wojny rosyjsko-ukraińskiej 24 II 2022 r. postawił uzasadniony znak zapytania nie tylko nad możliwością wybuchu kolejnych wojen na zachodnim uskoku geostrategicznym (państwa bałtyckie, Mołdawia, Polska), ale także konfliktów na wschodnim uskoku geostrategicznym. Najbardziej prawdopodobnym miejscem, w którym może dojść do starcia jest Tajwan. Celem niniejszego artykułu nie jest analiza możliwych scenariuszy siłowego podporządkowania sobie Tajwanu przez Chiny (blokada morska, konflikt zbrojny o małej intensywności, konflikt zbrojny o dużej intensywności, konflikt krótki, czy konflikt długi) lecz przedstawienie przebiegu pełnoskalowej inwazji PLA na „zbuntowaną prowincję”. Niniejsza analiza zawiera również kilka istotnych ograniczeń. Po pierwsze, zakłada, że Tajwan będzie bronił się sam, bez czynnego udziału Stanów Zjednoczonych (w pracy znajdują się odniesienia do Sił Zbrojnych USA lecz nie zakłada ich udziału w wojnie). Po drugie, nie zakłada użycia broni atomowej. Po trzecie wreszcie, koncentruje się wyłącznie na możliwym przebiegu walk, bez opisywania dalszego scenariusza obejmującego okupację, zwalczanie partyzantki oraz operacji wyzwolenia Tajwanu przez wojska amerykańskie i ich sojuszników. Na wstępnym etapie badań autor postawił główne pytanie badawcze oraz kilka pytań szczegółowych. Główne pytanie badawcze sformułowano w następujący sposób: Jak mogłaby przebiegać chińska inwazja na Tajwan z wykorzystaniem

¹ M. Hafezenia, *Active Geostrategic Faults in the World*, <https://www.geopolitic.ro/2018/11/active-geostrategic-faults-world-2/> (25 VII 2023).

całego konwencjonalnego potencjału, jakim dysponuje PLA? Pytania szczegółowe natomiast: Jaka jest polityka Pekinu wobec Taipei? Jakim potencjałem wojskowym dysponują obie strony? Jakie wnioski wynikają z przeprowadzonych gier wojennych? W trakcie badań właściwych wykorzystano metodę analizy przyczynowo-skutkowej, metodę badania dokumentów, metodę monograficzną, metodę wnioskowania, metodę uogólniania oraz metodę krytycznej analizy dokumentów. Całość pracy składa się ze wstępu, zakończenia oraz czterech części merytorycznych. Pierwsza poświęcona została polityce Chin wobec Tajwanu oraz wzrostowi napięcia, do jakiego doszło w ciągu ostatnich lat. Druga przedstawia wnioski z przeprowadzonych w Stanach Zjednoczonych i Chinach gier wojennych. Trzecia charakteryzuje siły, jakie mogłyby wziąć udział w wojnie. Czwarta z kolei jest opisem przebiegu bitwy o Tajwan.

W kierunku wojny? Polityka Chin wobec Tajwanu

Polityka podporządkowania Tajwanu, nazywana także polityką „jednych Chin”, realizowana jest przez Pekin od 1949 r., czyli od momentu powstania Chińskiej Republiki Ludowej. Pierwsze plany inwazji na Tajwan powstały już na początku lat 50. XX w. opracowane przez gen. Su Yu – dowódcę wschodniej armii polowej w czasie wojny domowej, a następnie szefa sztabu PLA. Zakładał on serie bitew o łańcuch wysp otaczających Tajwan, a następnie masowy desant na północno-zachodnim wybrzeżu Tajwanu. Gen. Su w pierwszym rzucie miał zamiar wysłać od 200 do 360 tys. żołnierzy, którzy mieli opanować 4-8 plaż. Za nimi miała podążać druga fala wojsk. Jej zadaniem miało być dotarcie do opanowanych przyczółków, a następnie kontynuowanie ofensywy w głąb lądu. W tym samym czasie planowano przeprowadzenie ataku za liniami przeciwnika przez 25-tys. oddział wojsk powietrznodesantowych. Komandosi mieli zostać zrzućeni we wschodnich częściach wyspy, a następnie okrążyć stolicę państwa. Plan zakładał, że operacja zajmie do piętnastu dni i będzie kosztować życie ok. 100 tys. żołnierzy PLA. Zdaniem badaczy są to dane jednak zbyt optymistyczne dla strony chińskiej. Biorąc pod uwagę jej ówczesny stan technicznych i poziom przeszkolenia rezerwistów, należy oczekiwać, że operacja zakończyłaby się upokarzającą porażką².

Przez wiele lat ryzyko wybuchu wojny wydawało się niewielkie ze względu na słabość Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej, spory z sąsiadami (Indie, Wietnam, Związek Radziecki), czy skupienie się przede wszystkim na szybkim wzroście gospodarczym. W ciągu ostatnich lat jednak wizja bitwy o Tajwan stała się coraz bardziej realna. Wpływ miały na to co najmniej trzy czynniki: coraz

² I. Easton, *The Chinese Invasion Threat: Taiwan's Defense and American Strategy in Asia*, Manchester 2017, s. 27.

częściej pojawiające się raporty służb wywiadowczych wskazujące na trwające przygotowania do wojny, deklaracje i wypowiedzi chińskich urzędników państwowych niewykluczające siłowego rozwiązania kwestii tajwańskiej oraz rosnąca potęga PLA³.

W obliczu eskalacji napięcia między Chinami a Tajwanem zastępca dyrektora CIA David Cohen podkreślił, że Xi Jinping rozkazał PLA rozpoczęcie przygotowań do zajęcia wyspy przez rok 2027. Nie oznacza to jednak, że decyzja o inwazji została podjęta, a konkretna data wyznaczona. Chiński przywódca będzie wciąż dążył do podporządkowania sobie Tajwanu metodami pozamilitarnymi, plany wojskowe należy traktować jako alternatywne rozwiązanie, z którego Xi może skorzystać, jeśli uzna, że dotychczasowa strategia nie przynosi rezultatów⁴. Potwierdzają to wypowiedzi samego przywódcy Państwa Środka, który na XX Zjeździe Komunistycznej Partii Chin powiedział, że Chiny dążą do pokojowego zjednoczenia, ale nigdy nie zrezygnują z możliwości użycia siły oraz zastrzegają sobie prawo do podjęcia wszelkich niezbędnych środków⁵.

Jedną z najczęstszych form nacisku na Tajwan stosowaną regularnie od kilku lat jest naruszanie tajwańskiej strefy identyfikacji powietrznej (ADIZ)⁶ przez chińskie siły powietrzne. Od września 2020 r. tajwańskie Ministerstwo Obrony Narodowej zaczęło publikować raporty na temat samolotów PLA, które naruszają ADIZ. Jak się okazuje, loty odbywają się niemal codziennie. W 2020 r. PLA przeprowadziła 380 naruszeń strefy ADIZ, w 2021 r. liczba ta wzrosła ponad dwukrotnie do 960, w 2022 r. z kolei wyniosła aż 1727 lotów⁷. Intensywność naruszeń ADIZ zależy m.in. od działań politycznych, jakie podejmuje Taipei, szczególnie w zakresie relacji ze Stanami Zjednoczonymi. Dnia 5 VIII 2022 r. zidentyfikowano 49 samolotów, które pojawiły się w okolicach Tajwanu w odpowiedzi na wizytę ówczesnej przewodniczącej Izby Reprezentantów Nancy Pelosi. Natomiast 25 XII tego samego roku 47 samolotów weszło do strefy identyfikacji powietrznej jako

³ T.R. Heath, *Is China Planning To Attack Taiwan? A Careful Consideration of Available Evidence Says No*, <https://warontherocks.com/2022/12/is-china-planning-to-attack-taiwan-a-careful-consideration-of-available-evidence-says-no/> (9 VII 2023).

⁴ *China wants its military to develop ability to seize Taiwan by 2027*, <https://theguardian.com/china-wants-its-military-to-develop-ability-to-seize-taiwan-by-2027/> (7 VII 2023).

⁵ Y.L. Tian, B. Blanchard, *China will never renounce right to use force over Taiwan, Xi says*, <https://www.reuters.com/world/china/xi-china-will-never-renounce-right-use-force-over-taiwan-2022-10-16/> (7 VII 2023).

⁶ Strefa obejmująca Tajwan, okoliczne wody oraz część Chin kontynentalnych. Nie jest ona terytorialną przestrzenią powietrzną kraju w rozumieniu prawa międzynarodowego. Traktowana jest ona jako strefa buforowa bezpieczeństwa, w której monitoruje się nadlatujące samoloty wojskowe.

⁷ D.R. Depetris, *A Chinese invasion of Taiwan isn't inevitable*, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/chinese-invasion-taiwan-isn-t-inevitable> (6 VII 2023).

reakcja na uchwalenie amerykańskiej ustawy National Defense Authorization Act, która zawierała wiele zapisów dotyczących wspierania Tajwanu przez USA⁸.

Nieuchronność wojny o Tajwan przewidywał adm. Philip S. Davidson piastujący w latach 2018-2021 funkcję szefa Dowództwa Indo-Pacyfiku. Zeznając przed senacką Komisją Sił Zbrojnych, powiedział, że do wojny może dojść nie w ciągu najbliższej dekady, ale sześciu lat. W jego opinii polityka „strategicznej dwuznaczności” Stanów Zjednoczonych wobec Tajwanu pomogła temu krajowi pozostać niezależnym od Chin kontynentalnych, jednak w obliczu zbliżającego się konfliktu powinna ulec przeglądowi. Dodał również, iż zasadne wydaje się wesprzeć Taipei nowymi dostawami broni oraz rozbudować komponent systemu antyrakietowego Aegis Ashore na wyspie Guam, który odciaży trzy niszczyciele rakietowe oraz da możliwość wykorzystania ich przez U.S. Navy w innych celach⁹. Podobne zdanie wyraził czterogwiazdkowy generał Mike Minihan stojący na czele Air Mobility Command (Dowództwo Mobilności Powietrznej)¹⁰, odpowiedzialny za transport i tankowanie samolotów Sił Powietrznych USA. W 2023 r. do prasy dostała się treść wewnętrznej notatki generała skierowana do jego podwładnych, w której przewidywał, że będzie brał udział w realnej wojnie w 2025 r. Jego zdaniem Chiny wykorzystają moment zamieszania politycznego w USA po wyborach prezydenckich w 2024 r. i zdecydują się uderzyć na Tajwan¹¹. Obawy odnoszące się do obecnej i przyszłej polityki zagranicznej Państwa Środka nie dotyczą wyłącznie amerykańskich wojskowych. Badania opinii publicznej w Australii przeprowadzone przez Lowy Institute w 2022 r., wskazują, że dwie trzecie obywateli tego kraju postrzega Chiny jako zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego. Z kolei 33% jest odmiennego zdania i uważa, że relacje z Chinami są szansą dla rozwoju gospodarczego Australii. Co więcej, po raz pierwszy większość Australijczyków (51%) opowiedziałaby się za użyciem wojska, gdyby Pekin zdecydował się użyć siły wobec Tajwanu, a Stany Zjednoczone stanęłyby po stronie swojego sojusznika¹².

⁸ B. Lewis, 2022 in *ADIZ Violations: China Dials Up the Pressure on Taiwan*, <https://chinapower.csis.org/analysis/2022-adiz-violations-china-dials-up-pressure-on-taiwan/> (6 VII 2023).

⁹ M. Shelbourne, *Davidson: China Could Try to Take Control of Taiwan In 'Next Six Years'*, <https://news.usni.org/2021/03/09/davidson-china-could-try-to-take-control-of-taiwan-in-next-six-years> (5 VII 2023).

¹⁰ Air Mobility Command jest jednym z najważniejszych dowództw Sił Zbrojnych USA. Do jego zadań należy m.in.: rozmieszczenie wojsk amerykańskich w dowolnym miejscu na świecie w ciągu kilku godzin, tankowanie w powietrzu, czy ewakuacja rannych z pola bitwy. Służy w nim ponad 50 tys. żołnierzy wyposażonych w prawie 500 samolotów.

¹¹ C. Kube, M. Gains, *Air Force general predicts war with China in 2025, tells officers to prep by firing 'a clip' at a target, and 'aim for the head'*, <https://www.nbcnews.com/politics/national-security/us-air-force-general-predicts-war-china-2025-memo-rcna67967> (5 VII 2023).

¹² N. Kassam, *Australians worry about China and muscle-flexing over Taiwan*, <https://www.lowy-institute.org/the-interpretor/australians-worry-about-china-and-muscle-flexing-over-taiwan> (5 VII 2023).

Stany Zjednoczone sukcesywnie zwiększają swoją obecność wojskową na zachodnim Pacyfiku. Jednym z przykładów było podjęcie decyzji o utworzeniu jednostki szybkiego reagowania Korpusu Piechoty Morskiej (Marine Littoral Regiment) w bazie wojskowej na wyspie Okinawa. Jednostka ma liczyć 1800-2000 żołnierzy i operować nie tylko na Okinawie, ale także na innych okolicznych wyspach. Jej zadaniem w czasie wojny ma być niszczenie okrętów przeciwnika z lądu oraz wspieranie własnych sił morskich. Podobna jednostka powstała już na Hawajach, a kolejna być może powstanie na wyspie Guam na bazie dwóch stacjonujących tam regimentów¹³. Aby zniechęcić Chiny do podejmowania kroków zmierzających do konfrontacji militarnej, administracja Joe Bidena wydała szereg oświadczeń podkreślających gotowość Stanów Zjednoczonych do niesienia pomocy wojskowej Tajwanowi w momencie inwazji.

Wnioski z dotychczas przeprowadzonych gier wojennych

Po zamachach na World Trade Center oraz rozpoczęciu przez Stany Zjednoczone światowej wojny z terroryzmem, w amerykańskich ośrodkach analitycznych cywilnych i wojskowych nastąpił spadek zainteresowania grami wojennymi. Koncentrowano się wówczas na metodach zwalczania terroryzmu oraz strategiach kontrpartyzanckich. Sytuacja ta uległa zmianie od 2015 r., kiedy ówczesny zastępca sekretarza obrony Robert Work i wiceprzewodniczący Kolegium Połączonych Szefów Sztabów gen. Paul Selva na łamach „War on the Rocks” napisali artykuł, w którym nawoływali do odrodzenia gier wojennych¹⁴.

Od tego momentu przeprowadzonych zostało dziesiątki gier wojennych przedstawiających możliwy przebieg wojny amerykańsko-chińskiej oraz bitwy o Tajwan. Przebieg niektórych z nich jest powszechnie znany. Inne organizowane przez Pentagon mają charakter niejawni i do opinii publicznej przedostają się tylko szczątkowe informacje. Niepokojące wnioski wynikają z niejawnych gier wojennych przeprowadzonych przez Pentagon w październiku 2020 r. Do prasy przedostały się szczątkowe informacje, mające być może na celu zmobilizowanie klasy politycznej do gruntownej transformacji wojska i podjęcia wysiłków umożliwiających ponowne uzyskanie przewagi nad Chińską Republiką Ludową. Wiadomo, że w czasie przebiegu gier wojska amerykańskie zostały zlokalizowane i zniszczone. Jak podkreślił wiceprzewodniczący Kolegium Połączonych Szefów

¹³ U.S. Marines to set up unit in Okinawa for remote Japan island defense, <https://english.kyodonews.net/news/2023/01/d9110787d56f-urgent-us-marines-to-set-up-unit-in-okinawa-for-remote-japan-island-defense.html> (6 VII 2023).

¹⁴ T. South, *In think tank's Taiwan war game, US beats China at high cost*, <https://www.military-times.com/news/2022/08/12/in-think-tanks-taiwan-war-game-us-beats-china-at-high-cost/> (24 VII 2023).

Sztabów gen. John Hyten, Chińczycy wiedzieli dokładnie, co zamierzają zrobić wojska amerykańskie, uprzedzając ich kroki. Oficerowie PLA od dziesięcioleci studiowali amerykański sposób prowadzenia wojny. Jednym z wielu przykładów jest głośna książka *Wojna nieograniczona (Unrestricted warfare)* z 1999 r. napisana przez dwóch chińskich pułkowników: Qiao Liang i Wang Xiangsui, w której poddali dokładnej analizie I wojnę w Zatoce Perskiej¹⁵. Z gier wojennych przeprowadzonych w październiku 2020 r. wyciągane są dwa generalne wnioski. Po pierwsze, Siły Zbrojne USA mają tendencję do koncentracji sił (samolotów, okrętów marynarki wojennej, wojsk lądowych) celem uzyskania maksymalnej siły ognia oraz zdolności do uzupełniania zapasów. Ułatwia to jednak potencjalnemu przeciwnikowi, jakim jest PLA, lokalizację zgromadzonych sił i ich zniszczenie. Chińczycy doskonale zdają sobie sprawę, że amerykańskie lotniskowce prowadzą operacje razem. Jeśli jeden okręt tego rodzaju zostanie odkryty, oznacza to, że kolejny znajduje się w pobliżu. Podobna sytuacja występuje w przypadku baz sił powietrznych. Skrzydło myśliwskie składające się z 72 myśliwców operuje zwykle z jednej dużej bazy wojskowej, co umożliwia efektywne uzbrajanie, tankowanie i serwisowanie myśliwców. Z drugiej jednak atak rakietowy na bazę oznacza zniszczenie całej jednostki taktycznej Sił Powietrznych. Drugi wniosek dotyczy dominacji informacyjnej USA. Do dzisiaj, we wszystkich konfliktach zbrojnych Stany Zjednoczone posiadały dominację informacyjną. W przypadku ewentualnej wojny z Chinami nie jest jednak ona już tak oczywista. Gra pokazała, że zaatakowana zostanie infrastruktura informacyjna Pentagonu – satelity, bazy lotnicze itp. Zdaniem amerykańskich oficerów takich jak gen. Hyten, Stany Zjednoczone aby uniknąć porażki powinny rozwijać koncepcję „rozszerzonego manewru”. Polega ona na podzieleniu sił znajdujących się na zachodnim Pacyfiku na mniejsze oddziały i rozmieszczenie ich na możliwie największym obszarze. Kategoriecznie zabrania się w niej stacjonowania dwóch lotniskowców w bliskiej odległości oraz koncentrowania dużej ilości samolotów w jednej bazie wojskowej. Rozproszenie ma zostać uzupełnione jeszcze większą precyzją ataku. Wrogie okręty i samoloty mają być niszczone za pomocą broni rakietowej dalekiego zasięgu, takiej jak JASSM, czy pociski powietrze–powietrze AIM-260¹⁶. Nieco bardziej optymistyczne są wnioski z gier wojennych przeprowadzonych w 2022 r. przez Centrum Studiów Strategicznych i Międzynarodowych w Waszyngtonie (The Center for Strategic and International Studies; CSIS). Scenariusz zakładał reakcję wojskową USA na chińską inwazję przeprowadzoną na Tajwan w 2026 r. Okazało się, że Tajwan przy wsparciu Stanów Zjednoczonych może odeprzeć atak, jednak przy bardzo

¹⁵ Q. Liang, W. Xiangsui, *Unrestricted Warfare*, Beijing 1999.

¹⁶ K. Mizokami, *The U.S. Military 'Failed Miserably' in a Fake Battle Over Taiwan*, <https://www.popularmechanics.com/military/a37158827/us-military-failed-miserably-in-taiwan-invasion-wargame/> (6 VII 2023).

wysokim koszcie. Chińskie rakiety zatopią znaczą część amerykańskiej i japońskiej floty nawodnej oraz zniszczą setki samolotów, zanim te zdążą poderwać się do lotu. Łącznie w czasie czterotygodniowego konfliktu Siły Powietrzne i Marynarka Wojenna USA straciłyby ponad 900 różnego rodzaju samolotów, co stanowi ponad połowę ich potencjału. Z drugiej strony Amerykanom w pierwszych dniach uda się zatopić ok. 150 statków wchodzących w skład floty inwazyjnej. Przewiduje się, że PLA bardzo trudno będzie zdobyć i utrzymać przyczółki na tajwańskich plażach, co przekreśla dalsze etapy prowadzonej ofensywy¹⁷. Co ciekawe, nawet jeśli Stany Zjednoczone i ich sojusznicy nie zdecydują się do bezpośredniego udziału w wojnie, Chiny będą musiały przeznaczyć znaczną część swoich sił powietrznych do prowadzenia misji patrolowych i innych działań w ramach odstraszania konwencjonalnego. CSIS oszacował, że PLA pozostanie do dyspozycji 14 eskadr samolotów do bezpośredniego użycia w operacji wojskowej oraz 6 dodatkowych eskadr, które wykorzystane zostaną w czasie wystąpienia strat¹⁸.

Gry wojenne przeprowadzają również Chiny. W ciągu ostatnich lat zorganizowano co najmniej dwa ćwiczenia. Pierwsze miały miejsce po tym, jak była przewodnicząca Izby Reprezentantów USA Nancy Pelosi udała się na Tajwan w 2022 r. Drugie nastąpiły po spotkaniu prezydenta Tsai Ing-wen z obecnym przewodniczącym Kevinem McCarthym. Przebieg gier wojennych zakładał na początku zamknięcie Tajwanu w pierścieniu okrążenia przez okręty Marynarki Wojennej. Celem tego działania było odcięcie wyspy od zewnętrznych łańcuchów dostaw, załamanie żeglugi handlowej, pokazanie Stanom Zjednoczonym oraz całemu światu, że Chiny w pełni kontrolują Morze Południowochińskie oraz przygotowanie obszaru do strategicznego manewru prowadzonego przez flotę inwazyjną. Następnie PLA użyła pocisków balistycznych i manewrujących do zniszczenia obrony przeciwlotniczej i przeciwrakietowej Tajwanu. Ataki wymierzone zostały również w węzły dowodzenia, lotniska, centra walki radioelektronicznej, magazyny paliwa i składy amunicji. Nieodłącznym elementem gier wojennych był również duży cyberatak wymierzony w cele wojskowe i cywilne na wyspie. Chcąc zastraszyć społeczeństwo PLA zakłóciłaby dostawy prądu, wody pitnej i gazu, sparaliżowany zostałby system bankowy, e-handel oraz transport publiczny¹⁹.

¹⁷ *What-if war game maps huge toll of a future US-China war over Taiwan*, <https://www.taipeitimes.com/News/front/archives/2022/08/11/2003783337> (24 VII 2023).

¹⁸ M.F. Cancian, M. Cancian, E. Heginbotham, *The First Battle of the Next War Wargaming a Chinese Invasion of Taiwan*, The Center for Strategic and International Studies 2023, s. 96, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/230109_Cancian_First-Battle_NextWar.pdf?VersionId=WdEUwJYWlySMPir3ivhFolxC_gZQuSOQ (26 VII 2023).

¹⁹ *China's Plan For Taiwan Invasion Is Not A Secret*, <https://gcaptain.com/chinas-plan-for-taiwan-invasion-is-not-a-secret/> (25 VII 2023).

Siły biorące udział w bitwie

PLA pod względem terytorialnym podzielona jest na pięć dowództw teatrów: północny, południowy, zachodni, wschodni i centralny. Wybrzeże Chin w pobliżu Tajwanu obejmuje wschodnie dowództwo teatru. Według danych przedstawionych w 2022 r., na potencjał Marynarki Wojennej składa się w tym miejscu: 18 okrętów podwodnych o napędzie diesla, 13 niszczycieli, 23 korwety, 3 amfibie transportowe, 16 dużych statków transportowych, 5 średnich okrętów desantowych oraz 38 okrętów patrolowych. Siły te wspierane są przez ponad 1000 samolotów oraz 400 tys. piechoty podzielonych na pięć grup armii. Gdyby Pekin zdecydował się użyć całej swojej potęgi wojskowej, jego potencjał byłby znacznie większy. Marynarka Wojenna Chin składa się z 571 okrętów wszystkich rodzajów, w tym dużych lotniskowców i małych okrętów obrony wybrzeża. Siły powietrzne dysponują ponad 2600 samolotami (myśliwce, bombowce, samoloty transportowe oraz samoloty misji specjalnych). Wojska lądowe natomiast 1 mln żołnierzy, 6300 czołgami oraz 7000 jednostek artylerii. Ze względu na odległość jaka dzieli Tajwan od Chin kontynentalnych, nie ulega wątpliwości, że kluczową rolę odegrały Siły Rakietowe będące osobnym rodzajem sił zbrojnych. PLA w ciągu kilkudziesięciu lat zgromadziła imponującą liczbę 900 wyrzutni wszystkich typów (ICBM, MRBM, SRBM, GLCM), w tym najnowsze DF-31 AG ICBM, DF-41 ICBM, DF-26 IRBM, DF-17 HGV IRBM oraz DF-100. Z drugiej strony Siły Zbrojne Tajwanu składają się z 88 tys. żołnierzy w czynnej służbie wojskowej podzielonych na trzy grupy armii, 800 czołgów, 1100 jednostek artylerii, 109 okrętów oraz 460 samolotów²⁰. Gdyby Stany Zjednoczone zdecydowały się wziąć czynny udział w obronie Tajwanu, użyte zostałyby w pierwszej kolejności siły znajdujące się w regionie odpowiedzialności Dowództwa Indo-Pacyfiku. Jego personel cywilny i wojskowy szacowany jest na ponad 375 tys. żołnierzy podzielonych według rodzajów sił zbrojnych. Flota Pacyfiku składa się z ok. 200 okrętów, w tym pięciu lotniskowcowych grup uderzeniowych, prawie 1100 samolotów oraz 130 tys. marynarzy. Korpus Piechoty Morskiej dysponuje w tym regionie dwoma jednostkami ekspedycyjnymi (Marine Expeditionary Forces), w których służy 86 tys. żołnierzy wpieranych przez 640 samolotów. Siły powietrzne mają do dyspozycji 420 samolotów i 46 tys. żołnierzy. Wojska lądowe z kolei 106 tys. personelu wojskowego przydzielone z jednego korpusu i dwóch dywizji oraz 300 samolotów. Liczba pracowników cywilnych Departamentu Obrony w Dowództwie Indo-Pacyfiku szacowana jest na 38 tys.²¹.

²⁰ *Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2021*, Annual Report to Congress, <https://media.defense.gov/2021/Nov/03/2002885874/-1/-1/0/2021-CMPR-FINAL.PDF> (7 VII 2023).

²¹ *Headquarters, United States Indo-Pacific Command*, <https://www.pacom.mil/About-USIN-DOPACOM/> (7 VII 2023).

Polityka obronna Chin od wielu lat polega na konsekwentnym gromadzeniu większości sił PLA w dowództwie teatru południowego i wschodniego. Obie floty posiadają obecnie 21 na 32 niszczycieli, 41 z 48 fregat, 33 z 56 okrętów podwodnych napędzanych silnikiem diesla i cztery z sześciu okrętów podwodnych z pociskami balistycznymi o napędzie atomowym. Dysponują one także 49 z 57 średnich okrętów desantowych oraz jednym z dwóch lotniskowców. Zdaniem Pentagonu Marynarka Wojenna Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej (PLAN) składa się w głównej mierze z okrętów wielozadaniowych, które wyposażone są w nowoczesne systemy elektroniczne i pionowe wyrzutnie startowe dla pocisków manewrujących (Vertical Launching System, VLS). Trzonem floty nawodnej jest fregata typu 054A uzbrojona w 32 wyrzutnie VLS oraz niszczyciele typu 52D uzbrojone w 64 wyrzutnie VLS. Jeden najnowszych okrętów – niszczyciel typu 055 posiada łącznie aż 112 wyrzutni VLS. Jego olbrzymie uzbrojenie skłoniło Siły Zbrojne USA do sklasyfikowania go jako krążownik. Powodem do niepokoju z punktu widzenia Tajwanu powinny być również wojska lądowe, piechota morska, wojska powietrznodesantowe oraz siły powietrzne. W ostatnim czasie na ich wyposażeniu znalazły się nowoczesne transportery opancerzone i bojowe wozy piechoty, takie jak ZBD-04, ZBD-05, ZBD-03 oraz czołgi: typ 96, typ 99 i typ 15. W Siłach Powietrznych uwagę należy zwrócić na potencjał samolotów myśliwskich. Z 1800 myśliwców, 800 zalicza się do samolotów czwartej generacji. Dziesiątki innych (J-20) zaliczają się do myśliwców piątej generacji. Tajwan również modernizuje swoje siły zbrojne. W ostatnim czasie doszło do wymiany starych czołgów M60A3 i CM-11 na czołg podstawowy M1A2T. Kontynuowana jest produkcja rodzimego kołowego transportera opancerzonego Clouded Leopard oraz trwają prace nad nowym wariantem z armatą 105 mm. Tajwan kupił 11 wyrzutni M142 HIMARS, 400 pocisków przeciwokrętowych Harpoon oraz 40 samobieżnych haubic M-109A6 Paladin. W listopadzie 2021 r. ogłosił, że jego 66 z 141 samolotów F-16 zostało w pełni zmodernizowanych do standardu F-16V. Pozostałe samoloty tego typu mają zostać zmodernizowane do końca 2023 r.²²

Możliwy przebieg inwazji na Tajwan

Operacja wojskowa mająca na celu siłowe zjednoczenie Tajwanu z Chinami kontynentalnymi nie będzie opierała się wyłącznie na marynarce wojennej, siłach powietrznych i wojskach raketowych. Konieczne będzie skierowanie w stronę Tajwanu olbrzymich ilości wojsk lądowych i powietrznodesantowych, które zneu-

²² B. Brimelow, *New Pentagon charts lay out China's growing military advantage over Taiwan*, <https://www.businessinsider.com/pentagon-charts-show-chinas-military-advantage-over-taiwan-2022-1?IR=T> (9 VII 2023).

tralizują siły zbrojne przeciwnika i przejmą kontrolę nad najważniejszymi miejscami, w tym stolicą państwa. Ian Easton w głośnej książce *The Chinese Invasion Threat: Taiwan's Defense and American Strategy in Asia* podzielił chińską inwazję na trzy etapy: blokada wyspy i bombardowania, operacja desantowa oraz walki na Tajwanie. Celem politycznym operacji będzie szybkie zajęcie stolicy państwa i obalenie rządu, zajęcie innych dużych miast i zniszczenie bądź zmuszenie do poddania się obrońców, a następnie opanowanie pozostałych części Tajwanu. Blokada Tajwanu z perspektywy Pekinu rozumiana jest nie tylko jako otoczenie wyspy przez okręty marynarki wojennej i jej fizyczne odizolowanie. Będzie ona polegała także na blokadzie informacyjnej i cyberatakach, które utrudnią uzyskanie świadomości sytuacyjnej i komunikowanie się z sojusznikami. Cyberataki w pierwszej kolejności wymierzone będą w radary wczesnego ostrzegania oraz amerykańskie satelity wczesnego ostrzegania krążące nad zachodnim Pacyfikiem. Zakłócenie ich funkcjonowania doprowadzi do sytuacji, w której obrońcy nie będą w stanie wykrywać i skutecznie zwalczać chińskich pocisków balistycznych i manewrujących. PLA wykorzysta w tym etapie także samoloty oraz statki do przesyłania fałszywych rozmów między oficerami, które wprowadzą w błąd dowództwo wojskowe Tajwanu w zakresie koncentracji chińskich okrętów oraz kierunków desantu. Jeśli Tajwan będzie wystarczająco odizolowany, Chiny będą mogły przystąpić do przeprowadzenia zmasowanego ataku raketowego za pomocą samolotów bombowych, myśliwsko-bombowych oraz sił raketowych²³. Należy spodziewać się, że w pierwszych godzinach wojny w kierunku Tajwanu wystrzelone zostaną setki pocisków, których celem będą baterie obrony przeciwlotniczej, lotniska wojskowe, składy paliw, porty morskie, bazy marynarki wojennej, węzły komunikacyjne, składy amunicji, systemy broni przeciwokrętowych, czy urzędy administracji cywilnej (siedziba rządu, parlamentu, najważniejsze ministerstwa). Wątpliwość przechwycenia chińskich pocisków balistycznych i manewrujących poddał „Washington Post” powołując się na tajne dokumenty Pentagonu, jakie ujawnione zostały przez 21-letniego pilota Gwardii Narodowej z Massachusetts Jacka Teixeira. Wynika z nich m.in., że w pierwszych dniach inwazji może zostać zniszczona większość samolotów wojskowych Tajwanu, ponieważ przeniesienie maszyn do schronów zajęłoby co najmniej tydzień. Doniesieniem tym zaprzeczyło Ministerstwo Obrony Tajwanu, zdaniem którego radary wczesnego ostrzegania mogą wykrywać wystrzelenie rakiet w ciągu kilku sekund, a system dowodzenia i kontroli (C2) należy do najlepszych na świecie²⁴. Bardzo trudno jest ocenić, czy system obrony przeciwlotniczej i przeciwraketowej przetrwałby chiński atak raketowy. W 2016 r. Tajwan dysponował 31 bateriami wyrzutni rakiet przeciwlot-

²³ I. Easton, *op.cit.*, s. 58.

²⁴ W. Yang, *How prepared is Taiwan for a potential Chinese attack?*, <https://www.dw.com/en/how-prepared-is-taiwan-for-a-potential-chinese-attack/a-65602919> (10 VII 2023).

nicznych średniego i dalekiego zasięgu. Były to wyrzutnie Patriot, TK (Tien-Kung) I/II oraz I-HAWK, które chroniły miejsca i obiekty o największym znaczeniu. Obrona powietrzna Tajwanu była wówczas w okresie przejściowym, w którym unowocześniano trzy baterie Patriot do standardu PAC-3 oraz wymieniano systemy I-HAWK na nowe TK III. Zdaniem autorów raportu korporacji RAND *Air Defense Options for Taiwan*, PLA w pierwszej kolejności zaatakuje za pomocą pocisków balistycznych radary wchodzące w skład najnowszych systemów Patriot oraz TK III. Następnie podjęta zostanie próba zniszczenia wyrzutni stałej dyslokacji TK I/II. Po sparaliżowaniu obrony przeciwrakietowej i przeciwlotniczej atakowane będą pasy startowe lotnisk wojskowych, aby uniemożliwić start samolotów. Równocześnie lotnictwo chińskie będzie starało się zniszczyć maszyny znajdujące się na ziemi. Chińska taktyka sił rakietowych polegała będzie na wystrzeleniu maksymalnej ilości pocisków, tak aby systemy radarowe i przetwarzania danych nie mogły śledzić każdego z nich²⁵. Szacuje się, że agresor będzie musiał użyć co najmniej 370 pocisków aby zniszczyć obronę przeciwlotniczą oraz 155 pocisków aby zniszczyć pasy startowe na wszystkich lotniskach wojskowych. Nie oznacza to jednak sukcesu całej operacji wojskowej. Uszkodzone pasy startowe mogą być naprawione przez przygotowane do tego zespoły logistyczne. Przewiduje się, że dobrze przeszkolony zespół będzie potrzebował tylko czterech godzin na naprawę. Samoloty mogą zostać natomiast ukryte w bunkrach lub schronach. Tylko w bazie sił powietrznych Hualian, która połączona została z wykutym w górach schronem można pomieścić nawet do 200 samolotów. Tajwan planuje również wykorzystać autostrady i inne niekonwencjonalne miejsca jako pasy startowe dla samolotów²⁶. Konieczność przetrwania lotnictwa i obrony przeciwlotniczej (OPL) wynika z faktu, że będzie ona niezbędną w kolejnej fazie inwazji, kiedy tajwańskie wojska lądowe będą musiały odeprzeć chiński desant. Dojdzie wówczas do bezpośredniego starcia, w którym wezmą udział czołgi, bojowe wozy piechoty, transportery opancerzone, artyleria, helikoptery i piechota. Aby mogły skutecznie się bronić OPL będzie musiała otoczyć je bańką antydostępową uniemożliwiającą prowadzenie uderzeń rakietowych przez lotnictwo. W czasie pierwszych dni wojny może mieć miejsce sytuacja, w której operatorzy systemów obrony przeciwlotniczej i przeciwrakietowej będą musieli wybierać, który cel wyeliminować – chiński samolot, czy pocisk balistyczny. Dla baterii Patriot, wybór powinien być prosty. W pierwszej kolejności należy zniszczyć samolot, ponieważ może on przenosić do 8000 kg broni kilka razy dziennie, podczas kiedy pocisk balistyczny przenosi ładunek o wadze 800 kg. Zdaniem ekspertów RAND, biorąc pod uwagę chińskie lotniska położone w pobliżu Zatoki Tajwańskiej, PLA będzie

²⁵ Zakłada się, że radar systemu Patriot może śledzić maksymalnie 9 rakiet przechwytyjących.

²⁶ M.J. Lostumbo, D.R. Frelinger, J. Williams, B. Wilson, *Air Defense Options for Taiwan*, RAND 2016, s. 12-18.

mogła organizować 100 lotów bojowych samolotów myśliwskich co dwie godziny oraz 25 lotów bojowych śmigłowców szturmowych. Do tego należy dodać bliżej nieokreśloną ilość bezzałogowych statków powietrznych (UAV) uzbrojonych w amunicję precyzyjną, które także z pewnością zostaną użyte. Zadaniem wszystkich środków napadu powietrznego będzie wywalczenie przewagi w powietrzu, a następnie atakowanie wojsk lądowych przeciwnika. W sytuacji, kiedy jeden z samolotów zostanie strącony zastąpi go kolejny. Analitycy RAND zaproponowali, aby obrona przeciwlotnicza Tajwanu podzielona została na mobilne plutony, które rozproszone zostałyby po całej wyspie i znajdowały się głównie tam gdzie wojska lądowe. Pojedynczy pluton odpowiedzialny byłby za walkę z 25 samolotami, 25 UAV oraz 25 helikopterami, które co dwie godziny wkraczałyby w przestrzeń powietrzną Tajwanu. Osobnym elementem OPL byłyby baterie Patriot, które prowadziłyby działania niezależne od plutonów²⁷. Z perspektywy Pekinu uzyskanie przewagi w powietrzu będzie niezbędne, aby następnie uzyskać przewagę na morzu i szczelnie zamknąć Tajwan w pierścieniu okrążenia. Chińczycy flotę przeciwnika oceniają na wysokim poziomie, dlatego idealną sytuacją dla nich byłoby zaminowanie portów zanim okręty wypłyną na wody Oceanu Spokojnego i zniszczenie ich w miejscach stacjonowania. Blokada składałaby się z trzech pierścieni. Najbardziej wewnętrzny pierścień opierałby się na pasach pól minowych rozciągających się wzdłuż portów handlowych. Następny pierścień byłby strefą patrolowaną przez okręty nawodne oraz okręty podwodne, które krążyłyby daleko od wybrzeży wyspy. Zewnętrzny pierścień obejmowałby rozległy pas wód rozciągający się do 50 mil morskich. Obszar ten byłby patrolowany przez samoloty marynarki wojennej. Pierwsza, a następnie kolejne dwie fazy bitwy o Tajwan nie będą możliwe bez operacji prowadzonych w przestrzeni kosmicznej, a dokładnie wykorzystaniu satelitów rozpoznawczych. Rozległy obszar Cieśniny Tajwańskiej oraz zachodniego Pacyfiku sprawia, że stają się one jedynym sposobem uzyskania świadomości sytuacyjnej oraz komunikacji między poszczególnymi jednostkami biorącymi udział w operacji wojskowej. Satelity będą monitorować i wyszukiwać konwoje statków próbujące przerwać blokadę morską Tajwanu oraz sprawdzać, czy amerykańskie okręty wojenne zamierzają włączyć się do walki. Chińska wersja GPS – system nawigacji Beidou dostarczałby oddziałom PLA dokładnych danych dotyczących ich pozycji, jak również czasu przemieszczania się, pozwalając określić pozycję względem innych jednostek. Byłoby to szczególnie użyteczne w sytuacji, kiedy tysiące statków i samolotów operowałoby w warunkach słabej widoczności, typowej dla Cieśniny Tajwańskiej²⁸.

Druga faza wojny czyli operacja desantowa rozpocznie się od próby zdobycia sieci niewielkich wysp należących do Tajwanu położonych u wybrzeży Chin

²⁷ Ibidem, s. 56-62.

²⁸ I. Easton, *op.cit.*, s. 72-78.

kontynentalnych – Kinmen i Matsu. Kinmen jest grupą ok. piętnastu wysp położonych w pobliżu chińskiego miasta portowego Xiamen. Stanowią one swego rodzaju niewielkie fortece, których neutralizacja jest konieczna, aby następnie skierować główne siły desantowe w kierunku Tajwanu. Z punktu widzenia Tajpei stanowią one z kolei pierwszą linię oporu oraz miejsca, z których może być prowadzony ostrzał portu i miast przeciwnika. Matsu składa się z 28 wysp położonych 175 mil na północny wschód od Kinmen. Są one również bardzo dobrze ufortyfikowane i przygotowane do obrony uporczywej w przypadku agresji. Podobnie jak w przypadku samego Tajwanu atak rozpocząłby się od cyberataków na radary wczesnego ostrzegania, po którym nastąpiłby intensywny ostrzał w baterie obrony przeciwlotniczej i stacjonujące wojska. Przewiduje się także, że pętlonurkowoie przetrną podwodne kable komunikacyjne, wyłączając tym samym możliwość komunikowania się obrońców z dowództwem. Desant na wyspy prowadzony będzie dwuetapowo. Pierwszy będzie opierał się na siłach specjalnych, wojskach powietrznodesantowych oraz lekkiej piechocie, które przerzucone zostaną na wyspy za pomocą helikopterów. Komandosi pojawią się w godzinach nocnych aby zabezpieczyć miejsca lądowania, po czym dołączą do nich grupy szturmowe. Ich zadaniem będzie przejmowanie kontroli nad wzgórzami o strategicznym znaczeniu, portów morskich i lotnisk, a także rozminowywanie plaż oraz podjęcie walki z obrońcami, którzy przetrwają atak raketowy. W godzinach porannych na plażach Kinmen i Matsu przeprowadzony zostanie desant. Żołnierze podejmą próbę przebicia się przez nadbrzeżne linie obrony, a następnie będą likwidować pozostałe punkty oporu. Szczególnie uciążliwe będzie niszczenie podziemnych bunkrów i tuneli. Do każdego z nich będzie wysyłanych kilka drużyn szturmowych, które wejdą do tuneli z różnych kierunków, a następnie będą zmierzały do jego rdzenia. Gdyby opór obrońców miał charakter uporczywy, chińskie podręczniki polowe zakładają wysadzenie wejść do tuneli i tym samym pogrzebanie żywcem żołnierzy Tajwanu. Po opanowaniu wysp Kinmen i Matsu, kolejnym krokiem będzie zdobycie wysp Peskadory położonych 35 mil od wybrzeży środkowego Tajwanu. Peskadory to archipelag 64 wysp, których zdobycie jest niezbędne aby następnie przystąpić do bezpośredniego ataku na Tajwan. Ich ominięcie groziłoby atakiem raketowym na skrzydła wojsk inwazyjnych próbujących przeprowadzić desant w północnej i południowej części Tajwanu. Ze względu na dużą liczbę wysp wątpliwe jest, że Chińczycy spróbują zdobyć wszystkie z nich. Kluczowy z pewnością będzie Magong – port morski uważany za centrum handlowe i logistyczne²⁹.

Obrona Tajwanu opierać się będzie na strategii określanej mianem ogólnej koncepcji obrony (Overall Defence Concept) lub „strategii jeżozwierza” (porcupine strategy). Przyjęta została ona w 2017 r. jako oficjalna doktryna Sił Zbroj-

²⁹ Ibidem, s. 80-86.

nych Republiki Chińskiej. Polega ona na wykorzystaniu własnych przewag oraz atakowaniu przeciwnika w miejscach, w których jest on słaby. Zrezygnowano tym samym z postrzegania wojny z ChRL jako starcia dwóch konwencjonalnych sił oraz walki we wszystkich domenach jednocześnie. Nowa strategia zakłada obronę Tajwanu w oparciu o dwie linie. Pierwszą stanowią wody otaczające wyspę do 100 km od brzegu, drugą natomiast plaże. Na pierwszej linii kluczowym zadaniem dla marynarki wojennej będzie zadanie przeciwnikowi maksymalnych strat w postaci zatopionych statków. Na drugiej cel jest analogiczny – zadanie maksymalnych strat wojskom inwazyjnym lądującym na plażach Tajwanu. Wojska ROC podzielone zostaną na małe, mobilne oddziały, wykorzystujące znajomość terenu do odpierania ataków przeciwnika³⁰. Biorąc pod uwagę założenia nowej strategii, poważnym wyzwaniem stojącym przed PLA będzie sama przeprawa przez Cieśninę Tajwańską. Setki okrętów desantowych przewożących żołnierzy, sprzęt wojskowy oraz zaplecze logistyczne konieczne do prowadzenia wojny na lądzie będzie musiało przebyć 160-kilometrowy odcinek po wodach Oceanu Spokojnego. Tajwańczycy z pewnością zaminują część dna morskiego doprowadzając do pierwszych strat po stronie przeciwnika³¹. Równocześnie chińskie statki płynące w kierunku wyspy od razu znalazły się w zasięgu pocisków balistycznych i raketowych. Tajwan dysponuje sześcioma rodzajami tego typu pocisków: Hsiung Feng I, Hsiung Feng II, Hsiung Feng IIE, Hsiung Feng III, Tien Chi, Wan Chien oraz Yun Feng, który jest w fazie opracowywania. Pierwsze dwa są przeciwokrętowymi pociskami manewrującymi (ASCM). Zasięg Hsiung Feng I wynosi 40 km, a Hsiung Feng II 100-120 km. Hsiung Feng IIE jest manewrującym pociskiem poddźwiękowym przeznaczonym do niszczenia celów lądowych (LACM) o zasięgu 600 km. Dzięki niemu Tajwan posiada nie tylko zdolności do odstraszania przez niedopuszczanie, ale także odstraszania przez karanie, czyli przeprowadzania uderzeń odwetowych. W zasięgu Hsiung Feng IIE znajdują się chińskie miasta położone w prowincjach Fujan i Guangdong na południowym-wschodzie państwa. Potencjał pocisków przeciwokrętowych wzmacnia dodatkowo najnowsza wersja – Hsiung Feng III, którego zasięg wynosi 120-150 km. Poza nimi Tajwan dysponuje również pociskiem balistycznym krótkiego zasięgu (SRBM) Tien Chi o zasięgu 120 km oraz pociskiem manewrującym powietrze-ziemia (ALCM) Wan Chien o zasięgu 240 km³². Na korzyść obrońców będzie oddziaływać ukształtowanie terenu. Wybrzeża Tajwanu i okolicznych małych wysepek nie przypominają piaszczystych wydm na plażach Normandii w 1944 r. Mają one charakter skalisty, stwarzając dodatkowe trudności w czasie desantu. Przed

³⁰ D. Thompson, *Hope on the Horizon: Taiwan's Radical New Defense Concept*, <https://warontherocks.com/2018/10/hope-on-the-horizon-taiwans-radical-new-defense-concept/> (24 VII 2023).

³¹ D.R. Depetris, *op.cit.*

³² *Missiles of Taiwan*, <https://missilethreat.csis.org/country/taiwan/> (10 VII 2023).

dotarciem do Paskadorów, wyspy te zostaną zaatakowane za pomocą pocisków balistycznych i manewrujących, a systemy radarowe – cyberataków. Desant, podobnie jak w przypadku Kinmem i Matsu, przeprowadzony zostanie dwutorowo: przez kawalerię powietrzną i lekką piechotę, która zrzucona zostanie za pomocą helikopterów oraz oddziały szturmowe, które dobiją do brzegu na okrętach desantowych i łodziach rybackich. Cała operacja przebiegała będzie pod intensywnym ostrzałem prowadzonym przez marynarkę wojenną i siły powietrzne. Po zdobyciu portu Magong, stanie się on wysuniętą bazą logistyczną, niezbędną do przygotowania inwazji na Tajwan. Chińczycy umocnią swoje pozycje na wyspach spodziewając się ewentualnego kontrataku ze strony przeciwnika. Mosty, porty, główne ulice potrzebne do transportu sprzętu, paliwa i ludzi zostaną naprawione. Dojdzie do chwilowej przerwy w prowadzonej operacji, mającej na celu uzupełnienie strat i zgromadzenie niezbędnych sił desantowych. Pytanie skąd wyruszą główne siły inwazyjne w kierunku Tajwanu, pozostaje otwarte. Mogą być to Wyspy Paskadory lub Chiny kontynentalne. Biorąc pod uwagę konieczność rozproszenia okrętów biorących udział w ataku na Tajwan, drugie rozwiązanie wydaje się być bardziej prawdopodobne. Część sił skierowana zostanie do ataku na Magong, główne siły będą natomiast oczekiwać na rozkaz do ataku. Kiedy zostanie on wydany, setki okrętów wyjdzie w morze tworząc formacje w kształcie litery „V” z czubkiem wymierzonym w kierunku Tajwanu. Spodziewając się ostrzału ze strony obrońców, statki będą przemieszczały się w dużej odległości od siebie. Większość z nich prawdopodobnie będą stanowiły jednostki cywilne, aby zmylić obrońców i wywołać dylemat, czy mają niszczyć cele o charakterze niemilitarnym. Szacuje się, że chińska flota handlowa składa się z 5500 statków, na których służy 122 034 marynarzy. Większość z nich zapewne włączona zostanie do operacji tajwańskiej³³. Podstawową formacją wojsk lądowych uczestniczącą w operacji będzie dywizja licząca ok. 10 tys. żołnierzy i 1000 pojazdów. Według szacunków The Atlantic Council, jeśli Tajwanowi uda się zmobilizować 450 tys. żołnierzy do obrony wyspy, Chiny będą potrzebowały wojska liczącego ponad 1,2 mln (!) ludzi³⁴. Pierwsza fala okrętów będzie składała się z trałowców minowych, kanonierek morskich, statków cywilnych uzbrojonych w artylerię polową oraz małych łodzi służących do usuwania przeszkód na plażach. Za nimi podążać będą statki przewożące ciężką artylerię, czołgi, amunicję, wojska inżynieryjne i paliwo. Siły inwazyjne ostrzeliwane byłyby nie tylko przez systemy przeciwokrętowe bazowania lądowego, ale także siły powietrzne. Według raportu Military Balance z 2020 r. Tajwan dysponował maszynami takimi jak: F-5E/F Tiger II,

³³ J. Konrad, *China Has Militarized Seafarers Says US Navy Report*, <https://gcaptain.com/warning-china-has-militarized-its-seafarers/> (26 VII 2023).

³⁴ H. Ullman, *Reality Check#10: China will not invade Taiwan*, <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/reality-check/reality-check-10-china-will-not-invade-taiwan/> (25 VII 2023).

F-16A/B Fighting Falcon, F-16V Fighting Falcon, Mirage 2000-5D oraz Mirage 2000-5E. Przenosiły one m.in. przeciwokrętowe pociski precyzyjne AGM-84 Harpoon³⁵. Jako pierwsze do plaż dotarłyby trałowce, których zadaniem byłoby oczyszczenie ich z min. Następnie do walki wyruszyłyby siły desantowe przewożone na pływających bojowych wozach piechoty, poduszkwowcach i małych łodziach. W czasie ataku plaże regularnie byłyby ostrzeliwane ogniem sił powietrznych oraz artylerią okrętową. Wsparcie nie będzie jednak trwało długo, ponieważ groziłyby to ogniem bratobójczym (friendly fire). Plaże podzielone zostaną na sektory, a każdy z nich będzie w stanie pomieścić siły desantowe wielkości batalionu liczącego 500 żołnierzy. Sektory połączone zostaną w strefy lądowania, na których z kolei będą operowały jednostki wielkości dywizji. Zakłada się, że każdemu batalionowi wsparcie ogniowe zapewniać będą cztery helikoptery szturmowe. Wydarzenia te będą miały miejsce wczesnym porankiem, tak aby w nocy za liniami przeciwnika mogły wylądować wojska powietrznodesantowe oraz siły specjalne. Chińska taktyka zakłada, że walki na plaży będą połączeniem uderzeń frontalnych i flankujących. Oddziały tajwańskie będą izolowane, a następnie niszczone w bezpośredniej walce. Po zajęciu portów morskich siły inwazyjne będą musiały rozproszyć się, umocnić swoje pozycje i przygotować na ewentualne kontrataki. Szczególny nacisk położony zostanie także na przejęcie kontroli nad okolicznymi wzgórzami i skrzyżowaniami komunikacyjnymi. Będzie to moment, w których chińskie wojska poniosą największe straty. Piechota morska wspierana przez lekką piechotę, wojska powietrznodesantowe oraz siły specjalne będzie musiała zdobywać przyczółki pod ciągłym ostrzałem, aby następnie zmierzyć się z ciężkimi pancernymi i zmechanizowanymi jednostkami Tajwanu, dysponującymi takimi maszynami jak amerykańskie M-60A3, czy CM-11 i CM-12, które powstały w wyniku współpracy przedsiębiorstw amerykańskich i tajwańskich. Taipei łącznie posiada ponad 1200 czołgów. Nie są to jednak maszyny nowe, najmłodszy M-60 pochodzi z lat 70. XX w.³⁶. Mając na uwadze konieczność uzupełnienia potencjału wojsk pancernych, w 2019 r. Tajwan zamówił w Stanach Zjednoczonych 108 czołgów M1A2. Pierwsze 38 maszyn ma zostać dostarczonych w 2024 r., 42 w 2025 r., a 28 w 2026 r.³⁷.

Ostatnią fazą bitwy o Tajwan będzie operacja przeprowadzona na samej wyspie po zajęciu plaż. Jak zauważył Ian Easton, chińskie publikacje wojskowe do niedawna nie poruszały kwestii możliwej operacji lądowej na Tajwanie. Sytuacja

³⁵ The Military Balance 2020, The International Institute for Strategic Studies, s. 313.

³⁶ D. Axe, *The Taiwanese Army Has More Tanks Than a Chinese Invasion Forces Does – Until China Capture A Port*, <https://www.forbes.com/sites/davidaxe/2021/07/29/the-taiwanese-army-has-more-tanks-than-a-chinese-invasion-force-does-until-china-captures-a-port/?sh=6935e7bc477d> (14 VII 2023).

³⁷ K. Chen, *Taiwan's Abrams orders complicated by US decision to send tank to Ukraine*, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4792661> (14 VII 2023).

ta zmieniła się pięć lat temu, kiedy coraz więcej chińskich specjalistów przedstawia z dużą dokładnością możliwy przebieg walk na wyspie. Zasadniczym pytaniem, jakie zadają sobie oficerowie PLA, brzmi: w jakim momencie zakończy się druga faza operacji, a rozpocznie trzecia faza polegająca na zdobyciu całego Tajwanu. Będzie ona miała miejsce wówczas, kiedy umocnione zostaną przyczółki znajdujące się na zachodnim wybrzeżu wyspy oraz zdobyte okoliczne miasta i wzgórza. Siły inwazyjne będą musiały mieć dostęp do portów morskich i portów lotniczych, aby dostawy sprzętu wojskowego przebiegały w sposób regularny i niezakłócony. W zachodniej części Tajwanu zlokalizowanych jest kilka lotnisk, m.in.: międzynarodowy port lotniczy Kaohsiung, port lotniczy Tainan, port lotniczy Chiayi, port lotniczy Taichung oraz międzynarodowy port lotniczy Tajwan Taoyuan. Przynajmniej część z nich Chińczycy będą starali się opanować i wykorzystać do prowadzenia dalszej ofensywy. Cieśnina Tajwańska będzie wówczas jednym z najbardziej zatłoczonych miejsc na świecie. Okręty desantowe wykonywać będą setki kursów przewożąc żołnierzy i sprzęt wojskowy w kierunku wyspy. Nad nimi przelatywać będą dziesiątki helikopterów i samolotów, a okręty marynarki wojennej będą kontynuowały ostrzał linii obronnych nieprzyjaciela³⁸.

Wszystko wskazuje na to, że los Tajwanu rozstrzygnie się na autostradach i drogach łączących największe miasta. Ich opanowanie nie będzie trudne dla agresora, ponieważ znajdują się one wzdłuż zachodniego wybrzeża blisko plaż. Podręczniki polowe PLA zalecają naśladowanie wojsk amerykańskich prowadzących operację „Iracka wolność” w 2003 r. w Iraku. Oddziały walczące w pierwszej linii będą niewielkie, aby zachować zdolność manewrowania i przemieszczania się przez wysoko zurbanizowane „wnętrze Tajwanu”. Aby uniknąć „zakorkowania” autostrad dużymi kolumnami czołgów i bojowych wozów piechoty, PLA zrezygnuje z frontalnych ataków na silnie ufortyfikowane miasta, ostrzeliwując je za pomocą artylerii i helikopterów. W tym samym czasie dywizje pancerne i zmechanizowane będą je flankować i izolować. Chińczycy zdają sobie sprawę, iż pomimo zdecydowanej przewagi oraz panowania w powietrzu zdobycie wyspy nie będzie łatwe. Drogi poprzecinane będą minami i różnego rodzaju przeszkodami, wojska tajwańskie będą z kolei organizować zasadzki, powodując dotkliwe straty. Chińska logistyka oraz wojska inżynieryjne zmuszone będą do ciągłego rozminowywania miejsc przejazdu kolumn pancernych, naprawiania mostów, dróg oraz pasów startowych lotnisk. Zaburzenie dostaw skutkować będzie ograniczonym dostępem do amunicji, żywności i wody, co ostatecznie mogłoby doprowadzić do fiaska całej operacji. Zagrożeniem, na które zwracają również uwagę oficerowie PLA jest groźba użycia broni masowego rażenia przez Tajwan. W sytuacji, kiedy pojawi się wizja porażki i podboju wyspy przez Chiny, obrońcy użyją broni biologicznej, chemicznej lub prowizorycznego ładunku atomowego. Wojska

³⁸ I. Easton, *op.cit.*, s. 88-92.

agresora okazać się łatwym celem, ponieważ zgromadzone będą w kilku dużych skupiskach. Strefy skażenia niewątpliwie utrudnią prowadzenie dalszej ofensywy, zmuszając wojska inwazyjne do wybrania innych kierunków przemieszczania się. Chińskie pisma nie zakładają jednak użycia broni atomowej przez PLA jako pierwszą stronę oraz prowokacji w postaci celowego uszkodzenia elektrowni atomowych na Tajwanie³⁹.

Jeśli ofensywa nie załamie się, wojska chińskie będą kontynuowały ataki w kierunku ośrodków miejskich położonych w głębi kraju, a szczególnie w jego północno-zachodniej części, gdzie znajduje się Taipei. Zdobycie miast nie będzie możliwe bez wcześniejszego opanowania okolicznych wzgórz, do czego wykorzystana zostanie przede wszystkim kawaleria powietrzna. Tempo operacji zapewne ulegnie spowolnieniu, ze względu na pasma górskie rozciągające się w środkowej i wschodniej części Tajwanu. Otoczone miasta będą ostrzeliwane ogniem artylerii oraz lotnictwa. Na ich obszarach działać będą również siły specjalne kierujące ogniem. Trudno jest stwierdzić, czy walka w terenach zurbanizowanych przybierze charakter podobny do bitwy o Mariupol, a następnie Bachmut na Ukrainie. Chinom z pewnością będzie zależało nie tylko na zwycięstwie militarnym, ale także zwycięstwie w walce o „serca i umysły mieszkańców Tajwanu”, lub przynajmniej ich „osłabienia”. Osłabienia polegającego na przekonaniu o beznadziejnej sytuacji obrońców i skłonieniu społeczeństwa do wywarcia presji na rządzie aby ogłosił kapitulację. W chińskich pismach zakłada się, że stolica upadnie po wcześniejszym okrążeniu, a następnie zmasowanym ataku ze strony lądu, powietrza i wody. Idealna sytuacja będzie miała miejsce wówczas, kiedy siły Tajwanu uda się wciągnąć w serie starć na obrzeżach miasta, unikając tym samym walk w gęsto zaludnionym centrum. Gdyby jednak obrońcy zbudowali serie linii obronnych, miasto podzielone zostanie na kilka odrębnych stref i niszczone za pomocą wojsk pancernych wspieranych przez piechotę. Jeśli wojska obrońców przetrwają, ich ostatnią linią obrony będą wzgórza na wschodzie kraju. Tajwan od wielu lat utrzymuje na wysokim poziomie drogi w pasmach górskich, mając na uwadze nie tylko względy komunikacyjne, ale także militarne. Żołnierze PLA staną wówczas przed kolejnym bardzo trudnym zadaniem, polegającym na długich wędrówkach przez dżunglę, głębokie wąwozy i długie tunele. Będą to kolejne bardzo dogodne miejsca na przeprowadzanie zasadzek i zadania dotkliwych strat. Alternatywą jest zajęcie nadmorskich nizin wraz z miastami, a następnie odizolowanie pasm górskich. Walka z wojskami tajwańskimi przypominałaby wówczas zwalczanie górskiej partyzantki – naloty z powietrza oraz organizowanie operacji pacyfikacyjnych obejmujących określone części wyspy⁴⁰.

³⁹ Ibidem, s. 94-96.

⁴⁰ Ibidem, s. 99-104.

Zakończenie

Bardzo trudno jest przewidzieć i opisać przebieg wojen, do których może dopiero dojść w przyszłości. Jak pokazała historia najnowsza, operacje wojskowe rzadko przebiegały zgodnie z zakładanym planem. Niektóre z nich kończyły się dla strony atakującej dużym i szybkim sukcesem (operacja Pustynna Burza 1991 r.), inne spektakularną porażką (Ukraina 2022-23). Niemniej bazując na analizie przeprowadzonych gier wojennych, raportach poświęconych potencjałowi militarnemu Chin, Tajwanu i Stanów Zjednoczonych oraz doktrynie wojskowej tych krajów, można przedstawić kilka wniosków dotyczących przebiegu i rezultatu bitwy o Tajwan. Po pierwsze, przewaga sił powietrznych PLA nad siłami powietrznymi Tajwanu jest olbrzymia, co stawia znak zapytania nad podjęciem przez ten kraj bitwy o panowanie w powietrzu. Zasadne wydaje się być rozproszenie lotnictwa wojskowego oraz ukrycie go w schronach i bunkrach, aby mogło przetrwać pierwsze uderzenia raketowe. Po drugie, zwycięstwo Tajwanu będzie zależało od skuteczności obrony przeciwlotniczej i przeciwraketowej. Należy spodziewać się, że systemy te staną się zasadniczym celem dla sił raketowych PLA. Wśród rozwiązań mających zwiększyć przeżywalność OPL wymienia się z jednej strony modernizację i zakup kolejnych zestawów operujących na wszystkich poziomach łącznie z przenośnymi wyrzutniami typu MANPADS. Z drugiej strony narzucanie przeciwnikowi miejsca walki poprzez uruchamianie wyrzutni SAM tylko w momentach prowadzenia działań defensywnych bądź ofensywnych. Pozwoli to ukrywać je w maksymalnie długim czasie oraz używać tylko, kiedy operatorzy pewni są strącenia samolotu przeciwnika. Po trzecie, kluczowy przebieg dla całej wojny będzie miał jej pierwszy etap, czyli blokada i izolacja Tajwanu. Jeśli Chiny nie zdobędą dominacji w domenie powietrznej, a następnie morskiej, nie będzie możliwe szczelne odizolowanie wyspy i uniemożliwienie wspierania jej przez sojuszników dostawami sprzętu wojskowego.

Jak pokazała wojna rosyjsko-ukraińska, dysproporcje w ilości sprzętu wojskowego, strona słabsza może rekompensować morale społeczeństwa, determinacją własnej armii oraz jej przeszkoleniem. Chińska Armia Ludowo-Wyzwoleńcza dokonała niewątpliwie znaczącego postępu technologicznego, pytanie jednak czy będzie on wystarczający aby zwyciężyć w powietrzno-morskiej bitwie o Tajwan. Jak pokazał jeden z ostatnich raportów National Defense University, najsłabszym ogniwem Państwa Środka może okazać się czynnik ludzki, a dokładnie kadra oficerska. Analiza ponad 300 biografii wysokich rangą chińskich oficerów pokazała, jak bardzo konserwatywną i „sztywną” organizacją jest PLA. Okazało się, że ponad połowa oficerów była komisarzami politycznymi i nie miała żadnego doświadczenia bojowego. Ścieżka kariery na najwyższe stanowiska dowodzenia jest bardzo długa i brak w niej możliwości przyspieszenia awansu lub „wybicia się”

ze względu na talent i szczególne predyspozycje. Widoczna jest rywalizacja między poszczególnymi rodzajami sił zbrojnych i lobbującą każdą z nich na poziomie sztabu generalnego. W mianowaniu najwyższych rangą wojskowych stojących na czele pięciu dowództw teatrów oraz 13 grup armii decydujący głos posiada przewodniczący Centralnej Komisji Wojskowej, czyli Xi Jinping. PLA nie doczekała się zatem odpowiednika amerykańskiej Ustawy o reorganizacji Departamentu Obrony Goldwatera-Nicholsa z 1986 r., która dokonała rewolucyjnych zmian w organizacji, komunikacji i dowodzeniu Siłami Zbrojnymi USA⁴¹.

Ian Easton chińskie plany podboju Tajwanu porównał do nocnego biegu sztafetowego na śmierć i życie po gigantycznym torze przeszkód składającym się z basenów ze słoną wodą, miejskiej dżungli i pasm gór. W momencie kiedy pojedynczy zawodnik upadnie i upuści pałeczkę ucierpi na tym cała drużyna. Zwycięstwo jest możliwe, ale pod warunkiem, że każdy członek zespołu da z siebie wszystko i wykona stawiane przed nim rozkazy. Chiński zespół sztafetowy jest ogromny ale nieporęczny. Większość sportowców to słabo wyszkoleni poborowi, a wielu oficerów to obcy dla siebie ludzie lub wręcz rywale. Tor wyścigowy pełen jest ukrytych i śmiertelnych pułapek, a tajwańska drużyna zmotywowana i świetnie wyszkolona przez mistrzów świata, gotowych w każdej chwili przyłączyć się do rozgrywek całkowicie zmieniając zasady gry⁴².

Abstract

Tomasz Wójtowicz

The battle of Taiwan, or what a Chinese invasion of a „rogue province” could look like

This article describes the possible course of the battle of Taiwan. The paper presents the Chinese policy towards Taiwan, conclusions drawn from the war games conducted by the Pentagon, the Chinese People's Liberation Army (PLA) and civilian think tanks, the military potential of both sides, and the battle scenario. During the actual research, studies and articles published in *Forbes*, *Business Insider*, *Taiwan News*, *Lowy Institute*, *War on the Rocks*, *NBC News*, *China Power*, *Military Times*, *Reuters*, and *Daily Guardian*, along with reports of think tanks such as the Atlantic Council and RAND, reports of the US Congress, and reports of Military Balance were used. *The Chinese Invasion Threat: Taiwan's Defense*

⁴¹ J. Wuthnow, *Gray Dragons: Assessing China's Senior Military Leadership*, <https://ndupress.ndu.edu/Media/News/News-Article-View/Article/3156126/gray-dragons-assessing-chinas-senior-military-leadership/> (7 VII 2023).

⁴² I. Easton, *op.cit.*, s. 44.

and American Strategy in Asia, a book written by Ian Easton, turned out to be a particularly useful source of knowledge. According to the author of this article, a „forceful solution” for the Taiwanese issue by Beijing is possible in the future and the Western world should seriously analyze its possible course. This is evidenced by numerous statements of Chinese politicians, the desire to change the current global balance of power, the continuous growth of China’s economic power, the expansion of the PLA’s power projection capabilities in terms of an invasion of the „rogue province”, and regular war games and violations of the Taiwanese air defense identification zone. If there was a battle of Taiwan, from the point of view of the People’s Republic of China, it would be crucial to isolate the island, to quickly eliminate the enemy’s anti-aircraft and anti-missile defenses by means of missile and cyberattacks, to paralyze the command system, to gain air superiority, and then to land on the beaches from which operations would be then carried out inland. From the point of view of the Taiwan Armed Forces, the most important thing would be to survive the first days of massive air and missile attacks, to disperse their forces, and then to attack the enemy by exploring its weaknesses, i.e., shooting down selected planes and helicopters, sinking ships in the Taiwan Strait, interrupting supply lines, and then inflicting as much damage as possible during the ground combat.

Key words: Taiwan, China, invasion, armed forces, landing

References

- Axe, D., *The Taiwanese Army Has More Tanks Than a Chinese Invasion Forces Does – Until China Capture A Port*, <https://www.forbes.com/sites/davidaxe/2021/07/29/the-taiwanese-army-has-more-tanks-than-a-chinese-invasion-force-does-until-china-captures-a-port/?sh=6935e7bc477d>.
- Brimelow, B., *New Pentagon charts lay out China’s growing military advantage over Taiwan*, <https://www.businessinsider.com/pentagon-charts-show-chinas-military-advantage-over-taiwan-2022-1?IR=T>.
- Cancian, M.F., Cancian, M. & Heginbotham, E., *The First Battle of the Next War Wargaming a Chinese Invasion of Taiwan*, The Center for Strategic and International Studies 2023, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/230109_Cancian_FirstBattle_NextWar.pdf?VersionId=WdEUw-JYWlySMPIr3ivhFolxC_gZQuSOQ.
- Chen, K., *Taiwan’s Abrams orders complicated by US decision to send tank to Ukraine*, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4792661>.

- China's Plan For Taiwan Invasion Is Not A Secret*, <https://gcaptain.com/chinas-plan-for-taiwan-invasion-is-not-a-secret/>.
- China wants its military to develop ability to seize Taiwan by 2027*, <https://the-dailyguardian.com/china-wants-its-military-to-develop-ability-to-seize-taiwan-by-2027/>.
- Depetris, D.R., *A Chinese invasion of Taiwan isn't inevitable*, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/chinese-invasion-taiwan-isn-t-inevitable>.
- Easton, I., *The Chinese Invasion Threat: Taiwan's Defense and American Strategy in Asia*, Manchester 2017.
- Hafezenia, M., *Active Geostrategic Faults in the World*, <https://www.geopolitic.ro/2018/11/active-geostrategic-faults-world-2/>.
- Headquarters, *United States Indo-Pacific Command*, <https://www.pacom.mil/About-USINDOPACOM/>.
- Heath, T.R., *Is China Planning To Attack Taiwan? A Careful Consideration of Available Evidence Says No*, <https://warontherocks.com/2022/12/is-china-planning-to-attack-taiwan-a-careful-consideration-of-available-evidence-says-no/>.
- Kassam, N., *Australians worry about China and muscle-flexing over Taiwan*, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/australians-worry-about-china-and-muscle-flexing-over-taiwan>.
- Konrad, J., *China Has Militarized Seafarers Says US Navy Report*, <https://gcaptain.com/warning-china-has-militarized-its-seafarers/>.
- Kube, C. & Gains, M., *Air Force general predicts war with China in 2025, tells officers to prep by firing 'a clip' at a target, and 'aim for the head'*, <https://www.nbcnews.com/politics/national-security/us-air-force-general-predicts-war-china-2025-memo-rcna67967>.
- Lewis, B., *2022 in ADIZ Violations: China Dials Up the Pressure on Taiwan*, <https://chinapower.csis.org/analysis/2022-adiz-violations-china-dials-up-pressure-on-taiwan/>.
- Liang, Q. & Xiangsui, W., *Unrestricted Warfare*, Beijing 1999.
- Lostumbo, M.J., Frelinger, D.R., Williams, J. & Wilson, B., *Air Defense Options for Taiwan*, RAND 2016.
- Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2021*, Annual Report to Congress, <https://media.defense.gov/2021/Nov/03/2002885874/-1/-1/0/2021-CMPR-FINAL.PDF>.
- Missiles of Taiwan*, <https://missilethreat.csis.org/country/taiwan/>.
- Mizokami, K., *The U.S. Military 'Failed Miserably' in a Fake Battle Over Taiwan*, <https://www.popularmechanics.com/military/a37158827/us-military-failed-miserably-in-taiwan-invasion-wargame/>.

- Shelbourne, M., *Davidson: China Could Try to Take Control of Taiwan In 'Next Six Years'*, <https://news.usni.org/2021/03/09/davidson-china-could-try-to-take-control-of-taiwan-in-next-six-years>.
- South, T., *In think tanks Taiwan war game, US beats China at high cost*, <https://www.militarytimes.com/news/2022/08/12/in-think-tanks-taiwan-war-game-us-beats-china-at-high-cost/>.
- The Military Balance 2020*, The International Institute for Strategic Studies.
- Thompson, D., *Hope on the Horizon: Taiwan's Radical New Defense Concept*, <https://warontherocks.com/2018/10/hope-on-the-horizon-taiwans-radical-new-defense-concept/>.
- Tian, Y.L. & Blanchard, B., *China will never renounce right to use force over Taiwan, Xi says*, <https://www.reuters.com/world/china/xi-china-will-never-renounce-right-use-force-over-taiwan-2022-10-16/>.
- Ullman, H., *Reality Check#10: China will not invade Taiwan*, <https://www.atlantic-council.org/content-series/reality-check/reality-check-10-china-will-not-invade-taiwan/>.
- U.S. Marines to set up unit in Okinawa for remote Japan island defense*, <https://english.kyodonews.net/news/2023/01/d9110787d56f-urgent-us-marines-to-set-up-unit-in-okinawa-for-remote-japan-island-defense.html>.
- What-if war game maps huge toll of a future US-China war over Taiwan*, <https://www.taipetimes.com/News/front/archives/2022/08/11/2003783337>.
- Wuthnow, J., *Gray Dragons: Assessing China's Senior Military Leadership*, <https://ndupress.ndu.edu/Media/News/News-Article-View/Article/3156126/gray-dragons-assessing-chinas-senior-military-leadership/>.
- Yang, W., *How prepared is Taiwan for a potential Chinese attack?*, <https://www.dw.com/en/how-prepared-is-taiwan-for-a-potential-chinese-attack/a-65602919>.

Tomasz Wójtowicz – dr nauk o bezpieczeństwie, adiunkt w Instytucie Bezpieczeństwa i Informatyki Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.
ORCID: 0000-0001-6468-8973